

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін
Кафедра загальноінженерних дисциплін та обладнання

Г. М. Удовіченко, О. С. Ляшенко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ**

**ОСНОВИ ІНФОРМАТИКИ ТА ПРИКЛАДНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

Кривий Ріг
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін
Кафедра загальноінженерних дисциплін та обладнання

Г. М. Удовіченко, О. С. Ляшенко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ**

**ОСНОВИ ІНФОРМАТИКИ ТА ПРИКЛАДНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**

Ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри іноземної філології,
українознавства та соціально-
правових дисциплін
Протокол № 8
від “4” січня 2023 р.

Затверджено на засіданні
кафедри загальноінженерних
дисциплін та обладнання
Протокол № 5
від “20” грудня 2022 р.

Схвалено навчально-
методичною радою ДонНУЕТ
Протокол № 5_____
від “26” січня 2023 р.

Кривий Ріг
2023

УДК (004.43)
ББК 81.2 Англ: 65.43 р
У 31

Удовіченко Г. М., Ляшенко О. С.

У 31 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Основи інформатики та прикладної лінгвістики», ступінь бакалавр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2023.
62 с.

Запропонована методична розробка містить завдання для виконання практичних та самостійних робіт з дисципліни «Основи інформатики та прикладної лінгвістики», які мають за мету сформувати у студентів інформаційно-аналітичну, дослідницьку та інформаційно-технологічну компетентності, а саме здатність визначати характер та обсяг інформаційних потреб та документальних джерел їхнього забезпечення для здійснення перекладу. Основна увага спрямована на вивчення спеціалізованого програмного забезпечення, зокрема, систем автоматизованого перекладу та систем термінологічного менеджменту, які дозволяють вирішувати широке коло задач, типових для процесу здійснення перекладу в умовах технологізації процесів.

Призначений для студентів, які опановують технології письмового перекладу з використанням інформаційних технологій.

ББК 81.2 Англ: 65.43 р

© Удовіченко Г. М., 2023
© Ляшенко О. С., 2023
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЧАСТИНА 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	13
Практичне заняття 1. Текстовий редактор MS WORD. Простий пошук у документі. Пошук з використанням підстановочних знаків.	14
Практичне заняття 2. Текстовий редактор MS WORD. Навігація документом. Використання стилів. Робота з об'єктами.	16
Практичне заняття 3. Текстовий редактор MS WORD. Створення таблиць.	17
Практичне заняття 4. Пошук інформації в мережі Інтернет.	19
Практичне заняття 5. Транслітерація: використання он-лайн конверторів. Оформлення літератури.	21
Практичне заняття 6. Електронні словники. Електронні енциклопедії.	23
Практичне заняття 7. Робота з термінологічними базами даних. Екстракція термінів.	26
Практичне заняття 8. TRADOS. Інтерфейс програми SDL TRADOS 2007 та його функціональні складники.	27
Практичне заняття 9. TRADOS. Робота з MILTITERM.	30
Практичне заняття 10. TRADOS. Створення тематичних словників.	31
Практичне заняття 11. Системи машинного перекладу. Лексичні, граматичні та орфографічні помилки.	32
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	35
Завдання для самостійної роботи	36
ДОДАДКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	61

ВСТУП

Стрімке зростання обсягів інформації в усіх сферах людської діяльності передбачає необхідність формування у майбутніх фахівців нових умінь, навичок і якостей для задоволення їхніх професійних потреб у інформації та використання інформаційних технологій під час здійснення професійної діяльності. Для забезпечення перекладацької діяльності на високому професійному рівні майбутні фахівці мають володіти сучасними інформаційними технологіями, акцент використання яких зміщується у площину колективної роботи над виконанням комплексних перекладацьких задач.

Навчальна дисципліна «Онови інформатики та прикладної лінгвістики» є складовою частиною комп'ютерної підготовки студентів. **Предметом** вивчення курсу є використання та впровадження систем машинного перекладу при перекладі слів та текстів за допомогою електронних словників, що надає можливість готувати спеціалістів для розв'язання цілого ряду актуальних завдань у галузях, які передбачають опис та моделювання структури різного типу текстів, створення словників та термінологічних баз даних, використання автоматичного інформаційного пошуку та верстки документів.

Метою дисципліни є формування системи знань про нове наукове направлення – прикладна лінгвістика, яке вивчає взаємозв'язок комп'ютерних систем з лінгвістикою, а також формування вмінь та навичок необхідних для ефективного використання засобів сучасних інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Головним **завданням** є надання базових знань з основ інформатики та з загального мовознавства, поняття технології автоматизованої обробки текстової інформації та основних функціональних можливостей найбільш розповсюджених електронних словників та систем машинного перекладу.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- систему понять теорії інформації; пошук у мережі Інтернет; поняття та види інформаційних технологій;
- принципи перекладу текстів за допомогою комп'ютерних програм;
- можливості створення сайтів у мережі Інтернет.

Також після її вивчення вони повинні **вміти**:

- користуватися мережею Інтернет, як глобальною базою даних та джерелом інформації;
- використовувати ресурси мережі Інтернет у майбутній професійній діяльності;
- користуватися електронними словниками;
- перекладати тексти за допомогою систем машинного перекладу; користуватися програмами пам'яті перекладів;

Методичні рекомендації укладено у відповідності з програмою дисципліни «Онови інформатики та прикладної лінгвістики» та відповідають сучасним вимогам до навчальної літератури.

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для ЗВО спеціальності 035 «Філологія»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість змістовних модулів	2
Лекції, годин	18
Практичні / семінарські, годин	22
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,7
самостійної роботи студента	5,3
Вид контролю	залік

2. Програма навчальної дисципліни

Ціль – формування системи знань про нове наукове направлення – прикладна лінгвістика, яке вивчає взаємозв'язок комп'ютерних систем з лінгвістикою, а також формування вмінь та навичок необхідних для ефективного використання засобів сучасних інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Завдання – надання базових знань з основ інформатики та з загального мовознавства, поняття технології автоматизованої обробки текстової інформації та основних функціональних можливостей найбільш розповсюджених електронних словників та систем машинного перекладу.

Предмет – використання та впровадження систем машинного перекладу при перекладі слів та текстів за допомогою електронних словників.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

- Тема 1. Основи прикладної лінгвістики
- Тема 2. Текстовий процесор MS WORD.
- Тема 3. Функціонування мови як засобу передачі інформації.
- Тема 4. Он-лайн словники у сучасній лінгвістиці
- Тема 5. Теорія та практика машинного перекладу

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

- 1) формування:
загальних програмних компетентностей:

здатність зберігати та примножувати наукові цінності на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

уміння виявляти, ставити та вирішувати проблему;

здатність працювати в команді та автономно;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

фахових програмних компетентностей:

здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів;

здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;

організувати процес свого навчання й самоосвіти;

знати й розуміти систему мов, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності;

знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами;

збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;

мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;

знання ролі перекладача та принципів професійної діяльності; володіння прийомами забезпечення якості перекладу (вчитування, критичне оцінювання, редагування, зворотний переклад);

аналізувати та розуміти та ситуацію на ринку перекладацьких послуг з урахуванням вимог до роботи перекладача, професійного стандарту.

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

системи понять теорії інформації;

способів пошуку у мережі Інтернет;

понять та видів інформаційних технологій;

принципів перекладу текстів за допомогою комп'ютерних програм;

можливостей створення сайтів у мережі Інтернет;

методики предперекладацького аналізу тексту, що сприяє точному сприйняттю вихідного висловлювання;

– **уміння/навички:**

користуватися мережею Інтернет, як глобальною базою даних та джерелом інформації;

використовувати ресурси мережі Інтернет у майбутній професійній діяльності;

користуватися електронними словниками;

перекладати тексти за допомогою систем машинного перекладу;

користуватися програмами пам'яті перекладів;

аналізувати, систематизувати, вибирати види, прийоми і технології перекладу з урахуванням характеру тексту, що перекладається, умов і етнокультурних особливостей здійснення комунікації іноземними мовами;

здійснювати письмовий переклад з дотриманням норм лексичної еквівалентності, дотриманням граматичних, синтаксичних і стилістичних норм;

оформляти текст перекладу в комп'ютерному текстовому редакторі.

– **комунікація:**

ефективно встановлювати і підтримувати комунікацію в навчальних ситуаціях, здійснювати чіткі та детальні повідомлення на різні теми та аргументувати свою позицію щодо обговорюваної проблеми;

вільно спілкуватись із носіями мови, чітко, детально висловлюватись з широкого кола тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти;

– **відповідальність і автономія:**

застосовувати міжкультурне розуміння у процесі безпосереднього усного і писемного спілкування в академічному та професійному середовищі;

належним чином поводити себе і реагувати у типових академічних, професійних, світських і повсякденного ситуаціях, а також знати правила взаємодії між людьми у різних ситуаціях.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		л.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Основні поняття прикладної лінгвістики. Робота з програмами					
Тема 1. Основи прикладної лінгвістики	10	2	-	-	8
Тема 2. Текстовий процесор MS WORD	30	4	6	-	20
Тема 3. Функціонування мови як засіб передачі інформації	20	2	4	-	14
Разом за змістовим модулем 1	60	8	10	-	42
Змістовий модуль 2. Можливості Internet – технологій. Системи машинного перекладу					
Тема 4. Он-лайн словники у сучасній лінгвістиці	40	6	10	-	24
Тема 5. Теорія та практика машинного перекладу	20	4	2	-	14
Разом за змістовим модулем 2	60	10	12	-	38
Усього годин	120	18	22	-	80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1	Практичне заняття Текстовий редактор MS WORD. Простий пошук у документі. Пошук з використанням підстановочних знаків.	2
2	Практичне заняття Текстовий редактор MS WORD. Навігація документом. Використання стилів. Робота з об'єктами.	2
3	Практичне заняття Текстовий редактор MS WORD. Створення таблиць.	2
4	Практичне заняття Пошук інформації в мережі Інтернет.	2
5	Практичне заняття Транслітерація: використання он-лайн конверторів. Оформлення літератури.	2
6	Практичне заняття Електронні словники. Електронні енциклопедії.	2
7	Практичне заняття Робота з термінологічними базами даних.	2
8	Практичне заняття TRADOS. Інтерфейс програми SDL TRADOS 2007 та його функціональні складники.	2
9	Практичне заняття TRADOS. Робота з MILITERM.	2

10	Практичне заняття TRADOS. Створення тематичних словників.	2
11	Практичне заняття Системи машинного перекладу. Лексичні, граматичні та орфографічні помилки.	2
Всього		22

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю: залік

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються впродовж семестру (100 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практич- ного заняття	Аудиторна робота					Позааудитор- на робота	Сума балів
	Тестові завдан- ня	Виконання практичних завдань теми	Обговорен- ня теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійног о виконання	
Змістовий модуль 1							
Тема 1		4				2	6
Тема 2		4				2	6
Тема 3		4				2	6
Тема 4		4				2	6
Тема 5		4		5		2	11
Разом змістовий модуль 1		20		5	5	10	40
Змістовий модуль 2							
Тема 6		4				2	6
Тема 7		4		5		2	11
Тема 8		4				2	6
Тема 9		4		10		2	16
Тема 10		4		4		2	10
Тема 11		4				2	6
Разом змістовий модуль 2		24		19	5	12	60
Разом							100

Оцінювання студентів протягом семестру (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота				Сума в балах
Змістовий модуль 1	Індивідуальне завдання	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	100
20	20	20	40	

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами виконання завдань практичного спрямування, а також за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

Практичне заняття 1.

Тема: Текстовий редактор MS WORD. Простий пошук у документі. Пошук з використанням підстановочних знаків.

Мета: навчитися здійснювати простий пошук у MS WORD та пошук із використанням підстановочних знаків.

Хід роботи

1. Простий пошук. Знайдіть в Інтернеті текст: “Alice’s Adventures in Wonderland” by Lewis Carroll. Збережіть його на свій комп’ютер у форматі MS Word. Виконайте завдання на простий пошук в таблицю.

Завдання	Відповідь
1. Скільки разів у тексті зустрічається слово <i>child</i> (в різних формах)?	
2. Скільки разів у тексті зустрічається слово <i>child</i> саме в цій формі?	
3. Наведіть один з контекстів використання у тексті слова <i>beautiful</i>	
4. У якій орфографії (британській чи американській) представлено текст?	

2. Пошук з підстановочними знаками. Виконайте пошук з підстановочними знаками у тексті “Alice’s Adventures in Wonderland”. Внесіть результати пошуку у таблицю.

Завдання	Формула пошуку	Відповідь
1. Знайдіть у тексті перші п’ять слів, які складаються з п’яти літер.		
2. Скільки у тексті слів з шести літер, які починаються на <i>s</i> і закінчуються на літеру <i>r</i> ?		
3. Знайдіть у тексті перші п’ять слів з трьох літер, які починаються з глосної.		
4. Скільки у тексті слів, які складаються з дванадцяти літер? За якими формальними		

ознаками їх можна згрупувати? Наведіть приклад з кожної групи.		
5. Скільки в тексті слів з суфіксом <i>-tion</i> ? Наведіть приклад використання такого слова в контексті.		
6. Чи є в тексті слова, які містять чотири приголосні літери підряд?		
7. Скільки разів в тексті зустрічаються пасивні конструкції однини минулого часу?		

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу A4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 2.

Тема: Текстовий редактор MS WORD. Навігація документом. Використання стилів. Робота з об'єктами.

Мета: навчитися створювати автоматизований зміст, застосовувати стилі, працювати з об'єктами.

Хід роботи

1. Знайдіть технічний текст. Відформатуйте об'єкти текстового документа з використанням таких стилів:

- Заголовки – стиль *Назва*.
- Текстові фрагменти – стиль *Слабке виокремлення*.
- Списки – *марковий* з марковим.
- Таблиці – стиль *Середня заливка 1 – Акцент 3*.
- Рисунок – стиль *Металева рамка*.

Збережіть документ.

2. Відформатуйте об'єкти текстового документа з використанням таких стилів:

- Заголовки – *Строгий*.
- Текстові фрагменти – стиль *Виділення*.
- Списки – *нумерований а) ...*
- Таблиці – стиль *Кольорова таблиця 2*.
- Рисунок – стиль *Металевий овал*.

Збережіть документ.

3. Відкрийте файл, у якому до об'єктів текстового документа було застосовано стильове оформлення. З'ясуйте значення властивостей об'єктів, які встановлюють використані стилі. Запишіть результати в таблицю.

4. Згенеруйте автоматизований зміст документа відповідно до знайденого тексту.

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шрифт Times New Roman, 12 pt.

2. Мета роботи.

3. Хід виконання роботи.

4. Висновки по роботі.

5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.

6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 3.

Тема: Текстовий редактор MS WORD. Створення таблиць.

Мета: навчитись створювати та редагувати таблиці у текстовому редакторі Microsoft World.

Хід роботи

1. Використовуючи вкладку **Вставлення** вставте таблицю, що на зразку 1.

Вставити таблицю можна трьома способами:

- командою **Вставити таблицю** (кількість стовпців – 4 кількість рядків – 5 авто підбір ширини стовпців – за шириною);
- використовуючи команду **Нарисувати таблицю**;
- вибрати курсором потрібну кількість рядків чи стовпців.

Зразок 1.

2. Додайте 1 рядок та 1 стовпець.

3. Використовуючи команди об'єднання та поділу, модифікуєте таблицю до зразка 2.

Зразок 2.

4. Заповніть таблицю даними.

Зразок 3.

Цех \ Період	Перший квартал			
	Місяць			
	Січень	Лютий	Березень	
Перший	231	654	842	1727
Другий	522	852	527	1901
Третій	458	269	301	1028

5. Форматування таблиці:

- вирівняйте вміст таблиці, використовуючи **Контексне Меню / Вирівнювання В Таблиці / Вирівняти По Центру**;
- у комірці **Усього** поверніть текст вертикальну використовуючи команду **Контекстекстного Меню / Напрямок Тексту**;
- змініть зовнішній межі таблиці використовуючи команду **Контекстного Меню / Межі і Заливка**;
- залити кольором останні 3 рядка, використовуючи команду **Контекстного Меню / Межі і Заливка**;
- текст заголовків залити червоним кольором. Таблиця повинна мати вигляд зразка 4.

Зразок 4.

<i>Період</i>	<i>Перший квартал</i>			
	<i>Місяць</i>			<i>Усього</i>
	<i>Січень</i>	<i>Лютий</i>	<i>Березень</i>	
<i>Цех</i>				
Перший	231	654	842	1727
Другий	522	852	527	1901
Третій	458	269	301	1028

6. Збережіть таблицю у файлі під назвою tabl_prizvysche.doc.

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 4.

Тема: Пошук інформації в мережі Інтернет.

Мета: навчитись здійснювати пошук інформації в мережі Інтернет, використовуючи різноманітні інформаційно-пошукові системи та способи пошуку.

Хід роботи

1. Відкрийте пошукові сайти www.google.com; www.meta.ua; www.yahoo.com; і ознайомтеся з їх структурою, налаштуваннями та довідковою системою.

2. Проведіть пошук за ключовими словами та фразами. Введіть критерії пошуку, наведенню прикладі або свої власні (для www.yahoo.com пошук слід здійснювати англійською мовою. Наприклад, *погода у місті Івано-Франківськ. Реферати з математики, фізики але не з інформатики*. Знайдіть в мережі Інтернет *книжки Лесі Українки*.

Виконайте аналіз вмісту отриманої сторінки з результатами дайте відповіді на запитання:

— Скільки знайдено посилань, що відповідають критерії пошуку?

— Скільки результатів виведено на сторінці?

3. Виконайте контекстний пошук. Дайте відповіді на запитання:

— Скільки знайдено посилань, що відповідають критерії пошуку?

— Скільки результатів виведено на сторінці?

4. Виконайте розширений пошук. Застосуйте для пошуку оператори мови пошуку. Дайте відповіді на запитання:

— Скільки знайдено посилань, що відповідають критерії пошуку?

— Скільки результатів виведено на сторінці?

5. Виконайте пошук за категоріями. Перелічіть категорії кожної з пошукових систем. Порівняйте результати та зробіть відповідні висновки.

6. Використовуючи пошукові системи, знайдіть відповіді на запитання в мережі Інтернет, вкажіть адреси сторінок, які містять необхідну інформацію (таблиця 4. 1).

Таблиця 4.1

№	Завдання	Відповідь	Адреса сторінки
1	Вкажіть курс національного банку України для євро у відношенні до гривні на сьогоднішній день.		
2	Отримаєте прогноз погоди для свого міста та сусіднього міста на поточний день, на наступний день, на тиждень.		
3	Встановіть місцезнаходження Інтернеті тексту Конституції України.		

4	Знайдіть в Інтернеті кілька сторінок, які містять відомості про ваш край.		
5	Знайдіть дані про кількість замків у Львівській області та їх розташування.		
6	Знайдіть адреси кількох Інтернет бібліотек з онлайн доступом (Можливість завантажити для перегляду публікацію, книжку).		
7	Знайдіть адресу сайту, який містить оновлення антивірусної програми.		
8	Знайдіть адрес сайтів фірми та представництва в Україні або за кордоном за вибором студента (Samsung, LG, IBM, HP, Opel, Oriflame, Avon тощо).		
9	Знайдіть адреси кількох інтернет вузлів центрів дистанційного навчання за обраним профілем.		
10	Знайдіть адресу сайту телеканалу		

7. Порівняйте можливості пошукових систем.

8. Визначте формальну та смислову релевантність отриманих результатів.

9. Охарактеризуйте результати пошуку з точки зору точності та повноти.

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.

2. Мета роботи.

3. Хід виконання роботи.

4. Висновки по роботі.

5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.

6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 5.

Тема: Транслітерація: використання он-лайн конверторів. Оформлення літератури.

Мета: навчитися оформлювати літературу, роботи транслітерацію та використовувати он-лайн конвертори.

Хід роботи

1. Знайдіть та виправте помилки у бібліографічному описі, розмістіть літературу у правильному порядку (додаток А):

Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 328 с.

Дорогунцов С. І., Нейкова Л. Сучасні проблеми технічного розвитку промисловості України // Економіка України. — 2006. — № — С. 4—11.

Гончаров С.М., Кушнір Н.Б.Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С.М.Гончарова. - Рівне: НУВГП, 2008 - 264 с.

Держстат. Головне управління статистики в Україні. [Електронний ресурс] : Web-сайт. - Експрес - випуск 27.03.2012. №78 http://www.ck.ukrstat.gov.ua/source/arch/2012/epr_vipzp_12021.pdf

Глядіна Марія Володимирівна Формування та реалізація регіональної політики розвитку рекреаційної сфери : дис... канд. екон. наук: 08.10.01 / ; Нац. акад. наук України, Ін-т регіон, дослідж. - Л., - 2005.- 181 с.

Бережна О. О. Шляхи інвестування діяльності та залучення природно-ресурсного потенціалу рекреаційно-оздоровчих комплексів // Економіка та держава. - 2007.-ст. 34-36.

Мокринська З. В. Алгоритм формування бізнес-моделі авіакомпанії [Електронний ресурс] // Проблеми системного підходу в економіці : електронне наукове фахове видання. - 2011. - № 3. - Режим доступу : [http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/pspe/2011_3 Mokrinska 31 l.htm](http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/pspe/2011_3_Mokrinska_31.htm). 126.

О.К. Добикіна, В.С. Рижиков, С.В. Касьянюк, М.Є. Кокотько, Т.Д. Костенко, А.А. Еєрасимов. Потенціал підприємства: формування і оцінка, Київ - 2007.

Зубец А. Стратегія розвитку страхової компанії / А. Зубец // Режим доступу: http://inrevu.ru.favorite.art_29.art_29.htm

Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства : формування і оцінка : Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005.

2. Зробіть транслітерацію наступних літературних джерел (додаток Б):

Безкоровайна Л. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах: автореферат. Запоріжжя, 2018. 43 с.

Божко Л. Д. Віртуальна культура в епоху постмодерну: туристські практики. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2016. № 4. С. 11–15.

Gorina G.O. Activities of the international the travel&industry. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 10(172). С. 13-18.

Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 412 с.

Кнодель Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристської організації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тернопіль, 2007. 40 с.

Лук'янова Л. Г. Освіта в туризмі: [навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл.]. К. : Вид-во «Вища школа», 2008. 719 с.

Лозовецька В. Т. Концептуальні засади формування професійної компетентності фахівця туризму. URL: <http://dok.znaimo.com.ua/docs/index15862.html>

Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму. World Travel and Tourism Council WTTC. URL: <http://www.wttc.org>

Стеценко Н. М. Теоретичні підходи до інтерпретації сутності культурологічної компетентності. Педагогічний альманах: [зб. наук. праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін.]. Херсон: КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2014. Вип. 23. С. 208–213.

Сакун Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в розвинутих країнах світу: [монографія]. К. : «МАУП», 2004. 399 с.

Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. К.: Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, 2005. 512 с.

Фоменко Н.А. Туризм: діалог культур і освітніх систем. Наукові записки КУТЕП. Вип. 16. 2014. С. 9-21.

3. Зробіть транслітерацію з використанням он-лайн конверторів та проаналізуйте виконання завдання 2.

4. Оформіть Reference відповідно до Гарвардського стилю (додаток В).

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.

2. Мета роботи.

3. Хід виконання роботи.

4. Висновки по роботі.

5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.

6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 6.

Тема: Електронні словники. Електронні енциклопедії.

Мета: навчитись користуватися різноманітними електронними словниками та електронними енциклопедіями.

Хід роботи

1. Зайдіть на сайти трьох тлумачних словників англійської мови: Oxford Dictionary (<http://www.oxforddictionaries.com>), Collins Dictionary (<http://collinsdictionary.com>), Merriam Webster (<http://merriam-webster.com/dictionary/name>). Знайдіть інформацію в мережі інтернет про згадані вище словники. Порівняйте їхні функції та структуру.

2. У кожному словнику введіть в рядок пошуку слово. Наприклад, *culture*. Визначте зони словникових статей для цього слова та представте результати пошуку в таблиці (таблиця 6.1). Проведіть порівняльний аналіз отриманих результатів. Який словник вам зручніше використовувати? Чому?

Таблиця 6.1

Зони словникової статті	Oxford Dictionary	Collins Dictionary	Merriam Webster

3. Зайдіть на сайт Академічного тлумачного словника української мови (<http://sum.in.ua>). Введіть в рядок пошуку слово. Наприклад, *культура*. Визначте зони словникової статті для цього слова та представте результати аналізу у таблиці (таблиця 6.2).

Таблиця 6.2

Зони словникової статті	Дані для слова культура в Академічному тлумачному словнику української мови

Порівняйте способи представлення інформації в Академічному тлумачному словнику української мови та одному з тлумачних словників англійської мови.

4. Зайдіть на сайт словника Multitran (<http://multitran.ru/c/m.exe?a=1&SHL=2>). Опишіть функції та структуру словника. Знайдіть у словнику переклад абревіатур *AI*, *NLP*, слова *production* та словосполучення *well completion*. Представте результати пошуку у таблиці (таблиця 6.3). Охарактеризуйте ефективність словника.

Таблиця 6.3

Оригінал	Multitran
AI	
NLP	
production	
well completion	

4. Ознайомтесь з двома множинами термінів: прикметниками та іменниками (таблиця 6.4).

Таблиця 6.4

Прикметники	Іменники
Інформаційний	Ресурс
Мультимедійний	Технологія
Цифровий	Засоби
Електронний	Платформа

Скомбінуйте їх з метою створення термінологічних словосполучень, наприклад: *інформаційна платформа* (таблиця 6.5).

Таблиця 6.5

Термін	Словосполучення з терміном
Ресурс	
Технологія	
Засоби	
Платформа	

За допомогою інформаційно-пошукових систем напишіть словникову статтю для одного з отриманих словосполучень. Стаття має містити такі обов'язкові зони: лексичний вхід, визначення, приклади використання, джерела. Крім того, внесіть в опис терміна ще дві зони словникової статті на ваш вибір. Результати внесіть в таблицю (таблиця 6.6).

Таблиця 6.6

Зони словникової статті	Опис
лексичний вхід	
визначення	
приклади використання	
джерела	

5. Зайдіть на сайти електронних енциклопедій Wikipedia (<https://uk.wikipedia.org/>) та Encyclopedia Britannica (<https://www.britanica.com>). Порівняйте функції двох енциклопедій. Знайдіть інформацію про слово. Наприклад, translation. Порівняйте отримані результати за способом представлення та повнотою викладення. Яка енциклопедія, на Вашу думку, є для Вас більш корисною? Яка енциклопедія подає інформацію у більш повному обсязі?

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шрифт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 7.

Тема: Робота з термінологічними базами даних. Екстракція термінів.

Мета: навчитись працювати з електронними термінологічними базами даних та створювати глосарії термінів.

Хід роботи

1. Знайдіть технічний текст англійської мови обсягом 1000 знаків з пробілами.
2. Розпізнайте терміни у тексті за допомогою сайтів:
 - Five Filters, <http://fivefilters.org/term-extraction/>
 - TermMine <http://www.nactem.ac.uk/software/terminology-extraction/>
 - Terminology Extraction by Translated Labs <http://labs.translated.net/terminology-extraction/>
3. Отримані дані (списки термінів та їхній розподіл за частотою вживання) внесіть в окремі таблиці.
4. Порівняйте функції онлайн екстракторів. Визначити найкращий з них. Обґрунтуйте свій вибір.
5. Створіть двомовний англо-український термінологічний глосарій у Microsoft Excel.
6. Збережіть документ у Microsoft Excel під назвою «Глосарій_прізвище».

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шрифт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 8.

Тема: TRADOS. Інтерфейс програми SDL TRADOS 2007 та його функціональні складники.

Мета: ознайомитися з інтерфейсом користувача програми SDL TRADOS 2007 та його функціональними характеристиками.

Хід роботи

1. Відкрийте програму SDL TRADOS 2007 та опишіть складові інтерфейсу TRADOS Synergy.

Данні вносяться в таблиці 8.1. та 8.2. Якщо немає даних про певну позначку в таблиці, ставимо прочерк.

Таблиця 8.1.

Характеристики загальних вкладок

Назва вікна	Опції вікна	Функція опції	Терміни виконання
Start			
Today			
Projects			
Reports			
Files			

Таблиця 1.2.

Базові функції інтерфейса вікна «Start»

Назва компоненту	Стислий опис вигляду піктограми	Функція компоненту
Create New Project		
Open Package		
Start Translation		
Create Project Package		
Create Translation Memory		
Open Translation Memory		
Align Translation Files		
Manage Tag Settings		
Manage Filter Settings		
Glue Source Files		
Convert XLIFF Files		

2. Відкрийте Translator's Workbench. За алгоритмом, який пропонує майстр ТМ, створіть проект перекладу та файл наколювала перекладів, або пам'яті перекладів з англійської на українську. Чому важливий однаковий вибір одного варіанту цільової мови для проекту та накоплювача? Закрийте TRADOS Synergy та Translator's Workbench. Детально опишіть дії зі створення проекту та ТМ-файла.

3. Відкрийте перший документ та зверніть увагу на нову піктограму в панелі інструментів (2003) або надлаштуваннях (2007). Чому не відбувається розгортання панелі інструментів Trados 2007 в відкритих документах doc або docx?

4. Охарактеризуйте розгорнуту панель інструментів у таблиці 8.3.

Таблиця 8.3.

Назва компоненти	Стислий опис вигляду піктограми	Функція компоненти
Open		
Open/Get		
Get Translation		
Restore Source		
Copy Source		
Set/Close next Open/Get		
Translate to Fuzzy		
Set/Close		
Close		
Concordance		
Get Previous Placeable		
Get Current Placeable		
Get Next Placeable		
Get Previous Term		
Get Current Term		
Get Next Term		

5. Здійснить переклад тексту з використанням панелі інструментів TRADOS. Чому при першому перекладі програма не в змозі працювати автоматично?

6. Зробіть поступовий переклад наступного документу, з використанням ТМ-файлу від попередньої сесії. Чи є відмінності перекладу від оригіналу?

7. Зробіть поступовий переклад документу, у якому текст відрізняється від попереднього.

Чому у деяких випадках потрібно редагування, а в інших – робити переклад порожніх сегментів, якщо вони присутні?

Сформулюйте висновки лабораторної роботи за такими параметрами:

1. Технологія Translation Memory:
2. Зручність користування інтерфейсом:
3. Функції вікна Translator's Workbench:
4. Якість автоматичного перекладу:

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу A4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.

2. Мета роботи.

3. Хід виконання роботи.

4. Висновки по роботі.

5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.

6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

Практичне заняття 9.

Тема: TRADOS. Робота з MILTITERM.

Мета: навчитись здійснювати пошук термінів у MILTITERM; додавати, редагувати, зберігати та видаляти записи у MILTITERM; використовувати MILTITERM з Translator's Workbench для активного розпізнавання термінів.

Хід роботи

1. Запустіть термінологічну базу Multiterm.
2. Знайдіть пошук кількох термінів у Multiterm, а саме простий пошук, пошук з використанням підстановочних символів, пошук неточних співпадінь.
3. Додайте, відредагуйте та збережіть записи у термінологічній базі Multiterm.
4. Виконайте активно розпізнавання термінів за допомогою Multiterm з Translator's Workbench.
5. Знайдіть технічний текст та здійсніть швидке додавання нових термінів у Multiterm із Word.

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шрифт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.
7. Звіт повинен містити назву роботи, її мету, перелік завдань, результати їхнього виконання (скріншоти) та папку з документами.

Практичне заняття 10.

Тема: TRADOS. Створення тематичних словників.

Мета: навчитись налаштовувати мовні пари для перекладу, підключати файлову базу даних, створювати власний проект за вибраною тематикою виконання перекладів.

Хід роботи

1. Відкрийте програму SDL Trados Studio.
2. Створіть новий проект, підпроект і додайте нові файли й папки.
3. Налаштуйте мовні пари для перекладу.
4. Змініть налаштування за замовчанням для мовної пари.
5. Для кожної мовної пари визначте окремі значення співпадань.
6. Підключіть до проекту файлову базу перекладу.
7. Створіть власний проект за вибраною тематикою виконання перекладів.
8. У власному проекті створіть два підпроекти: переклад з англійської мови на українську, переклад з української мови на англійську.
9. Налаштуйте мовні пари для свого проекту.
10. Додайте до підпроектів мінімум по два файли з текстами-оригіналами.
11. Підключіть до власного проекту файлову базу перекладу з термінами спеціалізованої галузі.

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шрифт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.
7. Звіт повинен містити назву роботи, її мету, перелік завдань, результати їхнього виконання (скріншоти) та папку з документами.

Практичне заняття 11.

Тема: Системи машинного перекладу. Лексичні, граматичні та орфографічні помилки.

Мета: ознайомитись з різноманітними системами машинного перекладу. Оцінити якість перекладів, виконаних різними програмами. Визначити найбільш ефективну систему машинного перекладу для роботи англо-українською мовною парою.

Хід роботи

1. Перевірте роботу різних систем МП, які працюють в режимі он-лайн:

- Pragma – <http://translate.ua/uk/on-line>
- Google Translate – <http://translate.google.com.ua/?hl=uk&tab=wT>
- Bing Translator – <https://www.bing.com/translator>
- Babylon – <https://translation.babylon-software.com/>
- Free Translation – <https://www.freetranslation.com/>

Виконайте автоматичний переклад тексту (<https://www2.deloitte.com/global/en/pages/manufacturing/articles/global-manufacturing-competitiveness-index.html>) з англійської мови на українську. Введіть отримані результати в 5 окремих таблиць.

Оригінал. China is the most competitive manufacturing nation...for now. Consistent with the previous 2010 and 2013 Global Manufacturing Competitiveness Index studies, China is again ranked as the most competitive manufacturing nation in 2016, but is expected to slip to second position as global executives provide their perspective on how the next five years will play out.

The United States is expected to take over the number one position from China by the end of the decade while Germany holds firm at number three: The US continues to improve its ranking from 4th in 2010 to 3rd in 2013 to 2nd in this year's study. Moreover, executives expect the US to assume the top position before the end of the decade while Germany holds strong and steady at the number three position now through the end of the decade.

CEOs say advanced manufacturing technologies a key to unlocking future competitiveness: As the digital and physical worlds converge within manufacturing, executives indicate the path to manufacturing competitiveness is through advanced technologies.

2. Схарактеризуйте протестовані онлайн-перекладачі за такими параметрами (поставте «=>» або «->») (таблиця 10.1).

Таблиця 10.1

Критерій	Pragma	Google Translate	Bing Translator	Babylon	Free Translation
1. Витрати часу на виконання перекладу					
2. Необхідність спеціальної підготовки користувача (комп'ютерні, мовні знання)					
3. Якість перекладу (цілісність тексту, стилістична однорідність, наявність помилок)					
4. Необхідність постредагування.					

3. Відредагуйте один з варіантів машинного перекладу. Порівняйте оригінал, офіційний переклад (<https://www2.deloitte.com/ua/pages/press-room/research/global-manufacturing-competitiveness-index.html>) та один з варіантів машинного перекладу у таблиці. Визначте та підкресліть лексичні, граматичні та орфографічні помилки.

Таблиця 10.2

Типи помилок	Кількість помилок
I. Лексичні помилки	
1. Помилки у перекладі слів	
2. Помилки у перекладі словосполучень	
II. Граматичні помилки	
1. Морфологічні помилки	
2. Синтаксичні помилки	
2.1. Помилки у побудові словосполучень	
2.2. Помилки у побудові речень	
2.2.1. Помилки у побудові простих речень	
2.2.2. Помилки у побудові складних речень	
III. Орфографічні помилки	

Прокоментуйте отримані результати. Яких помилок найбільше? Які помилки потребують найбільше редакторських правок?

Яка система машинного перекладу була для Вас найбільш зручною та ефективною у використанні? Чому?

Оформлення звіту

1. Параметри сторінки: формат паперу А4; поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 2 см, правє – 1,5 см; шриффт Times New Roman, 12 pt.
2. Мета роботи.
3. Хід виконання роботи.
4. Висновки по роботі.
5. У верхньому колонтитулі слід вказати: групу, прізвище, ініціали, номер та назву практичного заняття.
6. Колонтитул титульної сторінки повинен бути не заповненим.

ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Основи прикладної лінгвістики

Теми для реферування

1. Лінгводидактика, лексикографія, практична стилістика, теорія перекладу, термінознавство, теорія штучних мов, прикладна риторика, теорія масової комунікації.
2. Текстологія, нормування мови і мовне планування, польова лінгвістика, теорія писемності, методи лікування мовленнєвих розладів.
3. Комп'ютерна лінгвістика.
4. Прикладні аспекти квантитативної лінгвістики.
5. Переклад як прикладна лінгвістична дисципліна. Розбіжності в категоризації.
6. Переклад як прикладна лінгвістична дисципліна. Лінгвістичні та нелінгвістичні аспекти перекладу.
7. Семантика перекладу.
8. Синтактика та прагматика перекладу.
9. Оптимізація соціальної функції мови, функціонування мови як засобу впливу.
10. Лінгвоцид.
11. Мова, і етнос. Двомовність. Мова в суспільстві. Мова і територіальні діалекти. Мова і культура. Мова та ідеологія. Мова і політика. Мова і держава. Мова та історія. Українізація.
12. Мовні обов'язки громадян. Мовне будівництво. Лінгвістичні аспекти теорії впливу: мовні механізми варіативної інтерпретації дійсності.
13. Механізми варіативної інтерпретації дійсності в нейролінгвістичному програмуванні. Політична лінгвістика.
14. Актуальні проблеми інформатики та прикладної лінгвістики.

Тема 2. Текстовий процесор MS WORD

Завдання 1: 1. Створіть у Word новий документ і наберіть текст за зразком:

Термін «інформатика» (франц. Informatique) походить від французьких слів information (інформація) і automatique (автоматика) і дослівно означає "інформаційна автоматика".

1234567890-=
!»№;:%:?*()_+
.....
<<<<◇>>>>
//////////\\\\\\\

Microsoft Word - один з кращих текстових редакторів. Він дозволяє створювати і редагувати документи, додавати в них таблиці та рисунки, змінювати оформлення абзаців і накреслення шрифту, готувати документ до друку.

Збережіть файл у власній папці.

2. Створіть Word новий документ. Напишіть невеличку замітку про університетське життя. *Збережіть файл у власній папці.*

Завдання 2. 1. Текстовим процесором Word відкрийте документ «Практика.docx» (Додаток Г). Відформатуйте кожний із абзаців за такими властивостями:

Абзац 1. Шрифт: **Comic Sans MS**, розмір: **14**, накреслення: **курсив, підкреслений**, колір: **зелений**.

Абзац 2. Шрифт: **Tahoma**, розмір: **15**, накреслення: **жирний**, колір: **золотистий**, *подвійне синє підкреслення*. Вирівнювання абзацу: **по правому краю**.

Абзац 3. Шрифт: **закреслений**. Абзац: **відступ зліва 3 см, відступ справа 5 см**, перший рядок: **виступ 2 см**, вирівнювання: **по ширині**.

Абзац 4. Шрифт: **з тінню**, розмір: **14**. Міжрядковий інтервал: **полуторний (1,5)**.

Абзац 5. Запишіть формулу з використанням **надрядкового і підрядкового індексу**.

Абзац 6. Створіть маркований список.

Абзац 7. Створіть нумерований список.

Абзац 8. Створіть буквицю. Перша буква колір: **синій**, решта тексту: **зелений**.

Абзац 9. Розмістіть текст у дві колонки. Вирівнювання тексту: **по ширині**.

Абзац 10. Додайте рамку до абзацу. Колір рамки: **помаранчевий**. Тип рамки: як на прикладі.

Абзац 11. На останній сторінці створіть **рамку з малюнків і виправте текст**.

Збережіть текстовий документ у власній папці.

2. Текстовим процесором Word створіть документ «Практика.docx» за зразком із заданими параметрами: поля по 2 см, формат паперу - А5, орієнтація – книжна.

Збережіть текстовий документ у власній папці.

Завдання 3: 1. Текстовим процесором Word створіть документ за зразком. Збережіть його у власній папці.

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13.11.2013 № 760

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
22 листопада 2013 р.
за № 1990/24522

Про затвердження Державного стандарту догляду вдома

Відповідно до абзацу чотирнадцятого статті 1 [Закону України "Про соціальні послуги"](#), пункту 49.1.1 [Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава"](#), затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2013 року № 128, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Державний стандарт догляду вдома](#), що додається.
2. Департаменту соціальних послуг (Тарабукіна І.І.) забезпечити подання в установленому порядку цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Л. Дроздову.

Заступник Міністра -
керівник апарату

В. Коломієць

ПОГОДЖЕНО:

Заступник Міністра фінансів України

С.О. Рибак

Заступник Міністра охорони здоров'я України

О. Толстанов

Перший заступник Голови
Спільного представницького органу
сторони роботодавців на національному рівні

О. Мірошніченко

Перший заступник Голови
Спільного представницького органу
репрезентативних всеукраїнських об'єднань
профспілок на національному рівні

Г.В. Осовий

2. Текстовим процесором Word створіть документ за зразком з використанням таблиці. Збережіть його у власній папці.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

13 12 2012

№ 1410

Про затвердження Положення
про проведення Всеукраїнської
студентської олімпіади

Відповідно до статті 54 Закону України «Про вищу освіту», статті 39 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та з метою виявлення та підтримки обдарованої студентської молоді, створення умов для її творчого зростання, активізації науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах, науково-методичного забезпечення системи вищої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади, що додається.
2. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (Удод О.А.) подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Тимчасово виконуючий
обов'язки Міністра

Є. М. Суліма

Тема 3. Функціонування мови як засіб передачі інформації

Завдання 1: 1. Створивши власну поштову скриньку через Google Mail службу, надішліть однокористувачам листа з прикріпленими документами: а) ксерокс статті чи сторінок підручника; б) відео уроку з вивчення однієї з тем англійською мовою; в) фотографію конспекту; г) повного тексту реферату.
2. Налаштуйте інтерфейс Вашої скриньки за власним бажанням та смаком.
3. Пункт про відвідини заняття з практичного курсу занести до категорії «Заходи, що повторюються».

4. За допомогою системи документів Google створіть новий, чи відформатуйте вже існуючий документ:

- зміна кольору тексту та фону;
- зміна стилів та заголовків;
- додайте гіперпосилання;
- надайте іншим користувачам доступ до документу.

5. Створіть та відформатуйте таблицю «Статистика відвідування лекційних занять студентами другого курсу» за допомогою Google. Відформатуйте таблицю за числами, а також створіть діаграму на її основі.

7. За допомогою Google створіть презентацію «Основні способи лексичної трансформації тексту» із кількістю слайдів 5 штук:

Слайд 1 – Введення. Загальна інформація.

Слайд 2 – Визначення основних способів лексичних трансформацій.

Слайд 3 – Вставка діаграми «Найпоширеніша лексична трансформація».

Слайд 4 – Малюнок на задану тему.

Слайд 5 – Відео відповідної тематики.

Завдання 2: 1. Зробіть огляд наявних в Інтернеті інформаційних ресурсів для перекладача.

2. Зареєструйтеся на одному із форумів для перекладачів та розгляньте тематику проблем, що там розглядають.

3. Оформіть роботу.

Завдання 3: 1. Знайдіть та виправте помилки у бібліографічному описі (додаток А):

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

2. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу / Голубовська Ірина Олександрівна. – К.: Логос, 2004. – 282 с.

3. Копиця В. Є. Концепт “гроші” в англійській та українській лінгвокультурах [Електронний ресурс] / В.Є. Копиця // Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arif/2009_3/Kopicja.pdf

4. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : [підручник] / Корунець І. В. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 448 с.

5. Кравцова Ю. В. Особенности индивидуальной метафорической картины мира // Научный часопис Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова. Серия № 9. Сучасні тенденції розвитку мов. – Випуск 6: зб. наук. праць. – К. : 2011. – 246 с.

6. Кудрявцева Л. О. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу : експресія — вплив — маніпуляція / Л. О. Кудрявцева, Л. П. Дядечко, О. М. Дорофєєва та ін. // Мовознавство. — 2005. — № 1. — С. 25–31

7. Майоренко И. А. Концепт «деньги» в языковой картине мира (на материале русской и английской фразеологии) [Електронний ресурс] / И. А. Майоренко // Режим доступу : http://www.phillog.msu.ru/~rusist/bs/jsk_21.pdf

8. Некряч Т. Є. Через терни до зірок : труднощі перекладу художніх творів : [навч. посіб. для студ. переклад. ф-тів ВНЗ] / Т. Є. Некряч, Ю. П. Чала. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 195 с.

Завдання 4: Зробіть транслітерацію наступних літературних джерел (додаток Б):

1. Жуковець Г. Л. Лінгвориторичні особливості сучасного лейбористського дискурсу Великої Британії: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. КНУ ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 21 с.
2. Клименко І. В. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць Української преси. Вип. 19. 2009. С. 182-186.
3. Москалюк Е. В. Лингводидактическая модель обучения английской публичной речи будущих политологов: сб. материалов конгресса «Научные достижения 2015», (Австрия, 20 февраля 2015 г.). Австрия: Center of the International Scientific Association «Science&Genesis», 2015. Ч. 2. С. 26-29.
4. Москалюк О. В. Навчання англійського публічного мовлення майбутніх політологів на основі виступів британських і американських політичних діячів: Автореф. дис. ... канд. педаг. наук: 25.11.2015. Одеса, 2015.
5. Несветайло Ю. Н. Основные способы образования неологизмов в современном английском языке. Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2008 №1 (1). URL: <http://www.gramota.net/materials/2/2008/1-2/21.html> (дата звернення: 01.12.2019)

Завдання 5: Зробіть транслітерацію літературних джерел завдання 4 з використанням он-лайн конверторів та проаналізуйте виконання завдання.

Завдання 6: Оформіть Reference відповідно до Гарвардського стилю (додаток В).

1. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування. Київ: Парламентське видавництво, 2004. 281 с.
2. Ковганюк С. Практика перекладу (З досвіду перекладача). Київ: Дніпро, 1968. С. 276
3. Новий тлумачний словник української мови. У 3 х т. / Уклад.: В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Київ: Аконт, 2006. 2778 с.
4. Павленко Є. І. Порівняння як граматична і стилістична категорія (На матеріалі роману М. Стельмаха “Велика рідня”). *Мовознавство*. 1970. № 3. С. 78-85.
5. Пришва Б. Г. Засоби гумору в творах Остапа Вишні. Київ: Вища школа, 1977. 118 с.
6. Русанівський В. М. У слові – вічність: (Мова творів Т. Г. Шевченка). Київ: Наук. думка, 2002. 240 с.
7. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах. Київ: Наук. думка, 1989. 251 с.
8. Тодор О. Г. Порівняльні фраземи у психолінгвістичному сприйнятті.

Мовознавство. 1994. № 2 3. С. 64 69.

9. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Укр. енциклопедія, 2000. 752 с.

10. Фразеологічний словник української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 1993. 984 с.

Тема 4. Он-лайн словники у сучасній лінгвістиці

Завдання 1: Відвідайте запропоновані нижче лінки енциклопедій. Дайте коротку характеристику кожної з відвіданих вами енциклопедій. Вкажіть тематику та мову, якою складена енциклопедія. Завдання виконуйте англійською мовою.

<http://www.muzdb.info/>

<http://absurdopedia.wikia.com/>

<http://www.encyclopediaofukraine.com/>

http://en.citizendium.org/wiki/Welcome_to_Citizendium<http://uk.wikipedia.org/>

<http://uk.uncyclomedia.org/>

Завдання 2: 1. Робота з електронними бібліотеками. Зареєструйтесь у бібліотеці love.read.ws, пошук книги, перегляд онлайн матеріалу, завантажте книгу на персональний комп'ютер.

2. Ознайомтесь з освітніми порталами, вказаними у лекційному матеріалі.

3. Створіть свій блог на тему: «Як стати перекладачем».

Завдання 3: 1. У Вікі словнику створіть статтю «Підготовка майбутніх перекладачів в університетах України».

2. Для засвоєння навичок роботи із системою електронних словників, зробіть переклад англійського тексту українською мовою.

Завдання 4: 1. Створіть власний проект за вибраною тематикою виконання перекладів у TRADOS.

2. У власному проекті створіть два підпроекти: переклад з англійської мови на українську, переклад з української мови на англійську.

3. Налаштуйте мовні пари для свого проекту.

4. Додайте до підпроектів мінімум по чотири файли з текстами-оригіналами.

5. Підключіть до власного проекту файлову базу перекладу з термінами спеціалізованої галузі.

Тема 5. Теорія та практика машинного перекладу

Завдання 1: Здійснити переклад даного уривку художнього тексту за допомогою Google Translate (www.translate.google.com.ua), Pragma (www.translate.ua/ru/on-line) та PROMT (www.translate.ru) почергово та порівняти отриманий вихідний текст. Проаналізувавши кожен машинний переклад, обґрунтувати свою думку щодо того, яка з трьох систем краще підходить для перекладу художніх текстів.

Примітка: при перекладі за допомогою Pragma доступний вибір тематики тексту, що впливає на переклад.

The woods enclose and then enclose again, like a system of Chinese boxes opening one into another; the intimate perspectives of the wood changed endlessly round the interloper, the imaginary traveller walking towards an invented distance that perpetually receded before me. It is easy to lose yourself in these woods (A. Carter).

Завдання 2: Здійснити переклад уривку науково-популярного тексту за допомогою Google Translate, Pragma та PROMT по чергово та порівняти отриманий вихідний текст. Проаналізувавши кожен машинний переклад, обґрунтувати свою думку щодо того, яка з трьох систем краще підходить для перекладу науково-популярних текстів.

The processes using synthetic biology involve techniques that more extensively alter genetic code. Those include “artificial gene synthesis,” in which DNA is created on computers and inserted into organisms, and other methods for changing DNA sequences and genes within organisms to alter their function (The New York Times).

Завдання 3: Здійснити переклад уривку технічного тексту за допомогою Google Translate, Pragma та PROMT по чергово та порівняти отриманий вихідний текст. Проаналізувавши кожен машинний переклад, обґрунтувати свою думку щодо того, яка з трьох систем краще підходить для перекладу технічних текстів.

A tilt-stop can be fitted to prevent the unit from tilting forwards when the door is opened. Mount the tilt-stop on the wall behind the appliance 80-100 mm from the left or right side of the appliance depending on the side on which the door is hinged. The tilt-stop must always be fitted on the side opposite to the hinge.

Завдання 4: 1. Перекладіть наступний уривок тексту, користуючись різними системами машинного перекладу:

ЕТНІЧНІ СКЛАДНИКИ УКРАЇНСЬКОГО ХАРАКТЕРУ

Перш ніж розглянути вплив на формування українського характеру різних етносів, що впродовж тисячоліть мешкали або просто проходили землями України, звернімо увагу на такі факти:

1. «Усяка крапля іншоетнічної крові через кілька десятків поколінь розходиться по жилах всього народу. Кожна сучасна людина лише на часовій глибині 20 поколінь (близько 500 років) теоретично має 1048576 предків».

2. За дослідженнями чеського біолога XIX ст. Менделя, групи крові підлягають законам спадковості. Кожен етнос охочіше приймає споріднену йому кров, ніж чужинську.

3. Палеантропологічні дані та гематологічні групи сучасних народів дають право вважати українців спорідненими з людністю Північної Італії, Балкан, Швейцарії, Півдня Німеччини, Півдня Англії, Чехії, Словаччини, окремих районів Франції (90 % українців мають групу крові «А», «АВ» та «О», але дуже мало групи «В»). Порівняно з росіянами та монголами, у яких група «В» становить 80 %).

4. У кожній нації є основні етнічні компоненти – первені (термін Юрія Липи) і домішки, тобто незначна кількість іноетнічних генів. За законом Менделя в антропологічній расі домішки є меншовартісні, ніж первені, тому вони дуже швидко будуть еліміновані (тобто вигнані, виключені).

Юрій Липа визначає 4 складники української пракультури і докладно характеризує їх: це трипільський, понтійський, готський, київсько-руський первені.

1. Трипільська пракультура має етнічний зв'язок з пракультурою Малої Азії, тобто більш південною. Це були люди, що гартувалися в суворіших кліматичних умовах, ніж малоазійці. Саме вони залишили в спадок українцям свою терплячість, мовчазну відвагу, скромність, обережність, впевненість у досягненні мети і вміння стійко сприймати невдачі.

«Це – характери, що кружляють у крові сучасних українців, і завжди їх діла, їх здобування в них можуть відродитися».

2. Понтійська пракультура – це культура північного Причорномор'я, де людність була перемішана з еллінським етнічним типом. Ольвія і Пантикапей існували понад тисячу років. Їхня культура була тісно пов'язана з культурою трипільців, тобто певною мірою успадкувала від них свої культури (напр. Коструба, Богині Матері, Полеля. та ін.) Понтійська культура близька, а іноді просто ототожнюється зі скіфською. Від них українці успадкували відвагу, підприємливість, творчий дух, потяг до краси.

Як писав професор Щербина, індивідуалізм українця протистоїть стадності, але його відданість улюбленій справі спонукає його знаходити спільників та однодумців. Звідси потяг українця до різних спілок, громад, артілей тощо. Цю рису також успадковано від понтійського первеня.

3. Готські впливи, відомі в II ст. н.е., прийшли в Україну через Волинь з імперії Остроготів. Щоправда, сучасні дослідження доводять, що вплив готів у нашій історіографії був дещо перебільшеним. Від них могли бути успадковані стійкість характеру, військова та державна дисципліна, дотримання угод, організованість.

Цікаве поєднання готизму з еллізмом (понтійством) дало тип запорозького козака, який дивував іноземних істориків: люди військові і водночас торгові, продають рибу і хутра тощо. Катерина II заздрила козацькому вмінню провадити свою економічну політику, а польський історик дивувався, звідки Богдан Хмельницький мав кошти для ведення війни.

4. Київсько-руський первень. Староукраїнська держава Київська Русь проіснувала близько 700 років. Від неї в українців свідомість своїх політичних традицій, які зберегла князівська еліта навіть у Литовській державі, а також продовжили запорозькі козаки аж до скасування Гетьманщини. Цей дух волелюбності і національної гордості почав найбільше притлумлюватися в XVIII ст. Ще старші люди передавали нащадкам цей глибинний український патріотизм, але вже для українськості наставали сумні часи.

2. За допомогою електронної системи перекладу PROMT

- 1) перекладіть уривок на французьку, англійську, німецьку мови;
- 2) запустіть редагування та перевірку орфографії тексту;
- 3) до перекладу перших п'яти абзаців додайте словникові системи краєзнавчої та етимологічної тематики.

**Приклади оформлення списку використаних джерел,
відповідно до ДСТУ 8302:2015**

КНИГИ	
<i>приклади</i>	<i>Однотомні видання</i>
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану": наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практич. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді").</p> <p>Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике. Изд. 2-е, испр. и доп. Харьков: Вища шк., 1987. 216 с.</p>
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p> <p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого).</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p</p>
чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>Постклассическая онтология права: монография / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; общ. ред. И. Л. Честнов. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с. (Толкование источников права).</p> <p>The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
автор(и) та редак-	<p>Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ: Юрінком Інтер, 2008.</p>

тор(и)/ упоряд- ник(и)	624 с. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с. Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.
автор(и) та перекла- дач(і)	Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли). Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с. Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.
без автора	Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія "Наукові праці кафедри господарського права Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; т. 1). Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с. Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с. Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.
приклади	<i>Багатотомні видання</i>
	Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: в 6 т. Харьков: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О. В. Стовба. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади

	правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферати дисертацій	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p> <p>Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського. Київ, 2017. 20 с.</p>
дисертації	<p>Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>
архівні документи	<p>Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
патенти	<p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ 2006-4).</p>
стандарти	<p>СТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від</p>

	2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
бібліо-графічні показники	<p>Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p> <p>Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.</p> <p>Систематизований показник матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.</p>
каталоги	<p>Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.</p> <p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p> <p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.</p> <p>O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. Gender issues across the life cycle / Ed. B. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107–123.</p>
тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.</p> <p>Шаповал В. Свобода та "природні права" людини як основа людського виміру права. Антропология права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми,</p>

	<p>перспективи): матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16–17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286–295.</p> <p>Wu C. K., Makhlof M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. <i>Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February – 3 March, 2011.</i> Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834–836.</p>
стаття з довідкового видання	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко.</i> Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574.</p> <p>Ріяка В. О. Декларація митна. <i>Юридична енциклопедія.</i> Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica.</i> Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
стаття з продовжаного видання	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності.</i> Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України.</i> Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. <i>Держава і право. Юридичні науки.</i> Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.</p>
стаття з періодичного видання (журнал, газета)	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровільних формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права.</i> 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України.</i> 2009. № 10. С. 57–60.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education.</i> 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України.</i> 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України.</i> 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times.</i> 2010. March 31. P. C1.</p>
рецензії	<p>Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче.</i> 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.:</p> <p>Третьякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал,</i> 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаTOP, 2015. 112 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. <i>Journal of Criminal Justice Education.</i> 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S.,</p> <p>Andrews A. <i>In the shadow of death: Restorative justice and death row families.</i> Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.</p>

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
приклади	<p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88EC C2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. Проблеми законності. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор "С" АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Feminism. Encyclopædia Britannica online. URL: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/724633/feminism.</p> <p>Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. Meaningful Play 2010: October 21–23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (Last accessed: 17.03.2017).</p>
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
приклади	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p> <p>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Голос України. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.</p> <p>Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). Офіційний вісник України. 2013. № 3. Ст. 91.</p> <p>Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III.</p> <p>Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.</p> <p>Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №</p>

	<p>1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: від 15.09.2016 р. № 5132. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60035 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Ухвала апеляційного суду Полтавської області від 27 серпня 2014 р., судова справа № 551/818/14-к. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41131992# (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment European Court of Human Rights, 10 June 1996. URL: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990 (Last accessed: 17.03.2017).</p>
--	---

Офіційна транслітерація українського алфавіту латиницею затверджена [постановою Кабінету Міністрів України №55 від 27 січня 2010.](#)

Український алфавіт	Латиниця	Позиція у слові	Приклади написання	
			українською мовою	латиницею
Аа	Aa		Алушта Андрій	Alushta Andrii
Бб	Bb		Борщагівка Борисенко	Borshchahivka Borysenko
Вв	Vv		Вінниця Володимир	Vinnytsia Volodymyr
Гг	Hh		Гадяч Богдан Згурський	Hadiach Bohdan Zghurskyi
Ґґ	Gg		Ґалаган Ґоргани	Galagan Gorgany
Дд	Dd		Донецьк Дмитро	Donetsk Dmytro
Ее	Ee		Рівне Олег Есмань	Rivne Oleh Esman
Єє	Ye ie	на початку слова в інших позиціях	Єнакієве Гаєвич Короп'є	Yenakiieve Haievych Koropie
Жж	Zh zh		Житомир Жанна Жежелів	Zhytomyr Zhanna Zhezheliv
Зз	Zz		Закарпаття Казимирчук	Zakarpattia Kazymyrchuk
Ии	Yu		Медвин Михайленко	Medvyn Mykhailenko
Іі	Ii		Іванків Іващенко	Ivankiv Ivashchenko
Її	Yi i	на початку слова в інших позиціях	Їжакевич Кадіївка Мар'їне	Yizhakevych Kadyivka Marine
Йй	Y i	на початку слова в інших позиціях	Йосипівка Стрий Олексій	Yosypivka Stryi Oleksii
Кк	Kk		Київ Коваленко	Kyiv Kovalenko

Лл	Ll		Лебедин Леонід	Lebedyn Leonid
Мм	Mm		Миколаїв Маринич	Mykolaiv Marynych
Нн	Nn		Ніжин Наталія	Nizhyn Nataliia
Оо	Oo		Одеса Онищенко	Odesa Onyshchenko
Пп	Pp		Полтава Петро	Poltava Petro
Рр	Rr		Решетилівка Рибчинський	Reshetylivka Rybchynskiy
Сс	Ss		Суми Соломія	Sumy Solomiia
Тт	Tt		Тернопіль Троць	Ternopil Trots
Уу	Uu		Ужгород Уляна	Uzhhorod Uliana
Фф	Ff		Фастів Філіпчук	Fastiv Filipchuk
Хх	Kh kh		Харків Христина	Kharkiv Khrystyna
Цц	Ts ts		Біла Церква Стеценко	Bila Tserkva Stetsenko
Чч	Ch ch		Чернівці Шевченко	Chernivtsi Shevchenko
Шш	Sh sh		Шостка Кишеньки	Shostka Kyshenky
Щщ	Shch shch		Щербухи Гоша Гарашенко	Shcherbukhy Hoshcha Harashchenko
Юю	Yu iu	на початку слова в інших позиціях	Юрій Корюківка	Yurii Koriukivka
Яя	Ya ia	на початку слова в інших позиціях	Яготин Ярошенко Костянтин Знам'янка Феодосія	Yahotyn Yaroshenko Kostiantyn Znamianka Feodosiia

Буквосполучення "зг" відтворюється латиницею як "zgh" (наприклад, Згорани – Zghorany, Розгон – Rozghon) на відміну від "zh" - відповідника української літери "ж".

Не відтворюють: м'який знак і апостроф.

Приклади оформлення References

Книга

Izvekov, V.I., Serikhin, N.A., Abramov, A.I. (2005). *Proektirovanie turbogeneratorov* [Design of turbo-generators]. Moscow, MEI, 440 p.

Lindorf, L.S., Mamikonians, L.G. (1972). *Ekspluatatsiia turbogeneratorov s neposredstvennym okhlazhdeniem* [Operation of turbine generators with direct cooling]. Moscow, Energiia Publ., 352 p.

Nenashev, M.F. *Poslednee pravitel'stvo SSSR* [Last government of the USSR]. Moscow, Krom Publ., 1993, 221 p.

Складова частина книги (розділ, глава тощо)

Savchenko, A.P., Cherkavskaya, O.V., Rudenko, B.A., Bolotov, P.A. (2010). Anomalnaya anatomiya koronarnykh arteriy [Deviant anatomy of coronary arteries]. *Interventsionnaya kardiologiya. Koronarnaya angiografiya i stentirovanie* [Interventional cardiology. Coronarography and stenting]. Moscow, GEOTAR-Media, pp. 60-79.

Latyshev, V.N. *Tribologiya rezaniya. Kn. 1: Friksionnye protsessy pri rezanie metallov* [Tribology of Cutting, vol. 1: Frictional Processes in Metal Cutting], Ivanovo: Ivanovskii Gos. Univ., 2009.

Стаття з друкованого журналу

Zagurenko, A.G., Korotovskikh, V.A., Kolesnikov, A.A., Timonov, A.V., Kardymon, D.V. *Tekhniko-ekonomicheskaya optimizatsiya dizaina gidrorazryva plasta* [Techno-economic optimization of the design of hydraulic fracturing]. *Neftyanoe khozyaistvo* [Oil Industry], 2008, no. 11, pp. 54-57.

або

Zagurenko, A.G., Korotovskikh, V.A., Kolesnikov, A.A., Timonov, A.V., Kardymon, D.V. (2008). Technical and economic optimization of hydrofracturing design. *Neftyanoe khozyaistvo* [Oil Industry], no. 11, pp. 54-57 (In Russian).

Стаття з електронного журналу

Swaminathan, V., Lepkoswka-White, E., Rao, B.P. Browsers or buyers in cyberspace? An investigation of electronic factors influencing electronic exchange. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 1999, vol. 5, no. 2. Available at: <http://www.ascusc.org/jcmc/vol5/issue2/> (Accessed 28 April 2011).

Стаття з doi

Zhang, Z., Zhu, D. Experimental research on the localized electrochemical micromachining. *Russian Journal of Electrochemistry*, 2008, vol. 44, no. 8, pp. 926–930. doi: 10.1134/S1023193508080077

Стаття зі збірника наукових праць

Astakhov, M.V., Tagantsev, T.V. (2006). *Eksperimental'noe issledovanie prochnosti soedinenii "stal'-kompozit"* [Experimental study of the strength of joints "steel-composite"]. *Trudy MGTU "Matematicheskoe modelirovanie slozhnykh tekhnicheskikh system"* [Proc. of the Bauman MSTU "Mathematical Modeling of Complex Technical Systems"], no. 593, pp. 125-130.

Матеріали конференцій

Usmanov, T.S., Gusmanov, A.A., Mullagalin, I.Z., Muhametshina, R.Ju., Chervyakova, A.N., Sveshnikov, A.V. (2007). *Osobennosti proektirovaniya razrabotki mestorozhdeniy s primeneniem gidrorazryva plasta* [Features of the design of field development with the use of hydraulic fracturing]. *Trudy 6 Mezhdunarodnogo Simpoziuma "Novye resursosberegayushchie tekhnologii nedropol'zovaniya i povysheniya neftegazootdachi"* [Proc. 6th Int. Symp. "New energy saving subsoil technologies and the increasing of the oil and gas impact"]. Moscow, pp. 267-272.

або більш короткий варіант опису

Usmanov, T.S., Gusmanov, A.A., Mullagalin, I.Z., Muhametshina, R.Ju., Chervyakova, A.N., Sveshnikov, A.V. (2007). Features of the design of field development with the use of hydraulic fracturing. *Trudy 6 Mezhdunarodnogo Simpoziuma "Novye resursosberegayushchie tekhnologii nedropol'zovaniya i povysheniya neftegazootdachi"* [Proc. 6th Int. Symp. "New energy saving subsoil technologies and the increasing of the oil and gas impact"]. Moscow, pp. 267-272. (In Russian).

Неопублікований документ

Latypov, A.R., Khasanov, M.M., Baikov, V.A. (2004). Geology and Production (NGT GiD). The Certificate on official registration of the computer program. No. 2004611198 (In Russian, unpublished).

Generator davleniia GD-2M. Tekhnicheskoe opisaniie i instruktsiia po ekspluatatsii [Pressure generator GD-2M. Technical description and user manual]. Zagorsk, Res. Inst. of Appl. Chem. Publ., 1975, 15 p.

або

Pressure generator GD-2M. Technical description and user manual. Zagorsk, Res. Inst. of Appl. Chem. Publ., 1975, 15 p. (In Russian, unpublished).

Інтернет-ресурс

APA Style (2011). Available at: <http://www.apastyle.org/apa-style-help.aspx> (accessed 5 February 2011).

Pravila Tsitirovaniya Istochnikov [ules for the Citing of Sources] Available at: <http://www.scribd.com/doc/1034528/> (Accessed 7 February 2011).

Дисертація, автореферат дисертації

Semenov, V.I. (2003). *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Diss. dokt. fiz.-mat. nauk [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Dr. phys. and math. sci. diss.]. Moscow, 272 p.

або

Semenov, V.I. (2003). *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Dokt, Diss. [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Doct. Diss.]. Moscow, 272 p.

Grigor'ev, Iu.A. (1996). *Razrabotka nauchnykh osnov proektirovaniia arkhitektury raspredelennykh sistem obrabotki dannykh*. Diss. dokt. tekhn. nauk [Development of scientific bases of architectural design of distributed data processing systems. Dr. tech. sci. diss.]. Moscow, Bauman MSTU Publ., 243 p.

Закони, збірники нормативних документів

Закони, постанови, які розміщені в друкованих засобах:

Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), "Resolution "On approval of the State program of development of the Ukrainian village until 2015"", Ofitsijnyj visnyk Ukrainy, vol. 73, p. 2715.

Закони, постанови, які розміщені на електронних ресурсах (сайтах):

The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On public-private partnership", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Accessed 29 August 2013).

Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the action plan for 2013 to implement the National Strategy for Regional Development 2015"", available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 22 August 2013).

Ukrainian Business Resource (2011), "2010 results for the coal industry", available at: <http://ubr.ua/market/industrial/rezultaty-2010-goda-dlia-ugolnoi-promyshlennosti-73714> (Accessed 29 August 2013).

ГОСТ

GOST 8.586.5–2005. *Metodika vypolneniia izmerenii. Izmerenie raskhoda i kolichestva zhidkosti i gazov s pomoshch'iu standartnykh suzhaiushchikh ustroistv* [State Standard 8.586.5 – 2005. Method of measurement. Measurement of flow rate and volume of liquids and gases by means of orifice devices]. Moscow, Standartinform Publ., 2007, 10 p.

або

State Standard 8.586.5–2005. Method of measurement. Measurement of flow rate and volume of liquids and gases by means of orifice devices. Moscow, Standartinform Publ., 2007, 10 p. (In Russian)

Патент

Palkin, M.V. (2006). *Sposob orientirovaniia po krenu letatel'nogo apparata s opticheskoi golovkoi samonavedeniia* [The way to orient on the roll of aircraft with optical homing head]. Patent RF, no. 2280590.

Препринт

Іванов, В.В. (2010). *Kardiologiia* [Cardiology]. Working paper WP3/2012/01, Kyiv: Druk, 198 p.

Статистичний збірник

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2013). *Sotsialni indykatory rivnia zhyttia naseleenniia* [Social indicators of living], Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.

Примітка

Якщо немає даних про автора (колектив авторів), але є дані про редактора, на початок опису джерела виносять дані про нього:

Vasyliiev, I.I. (ed.) (2010). *Kardiologiia* [Cardiology], Kyiv: Svit.

Якщо немає даних про автора (колектив авторів) і редактора, то на початок опису джерела виносять назву організації, яка видала матеріал:

Donetsk National Medical University of Maxim Gorky (2012). *Kardiologiia* [Cardiology], Donetsk: Donetsk National Medical University of Maxim Gorky.

Комп'ютерні віруси та антивірусні програми

Типи комп'ютерних вірусів

Перша масова епідемія комп'ютерного вірусу відбулася 1986 року, коли вірус Brain «заражав» дискети перших масових персональних комп'ютерів. В даний час відомо кілька десятків тисяч вірусів, що заражають комп'ютери з різними операційними системами і розповсюджуються комп'ютерними мережами.

Обов'язковою властивістю комп'ютерного вірусу є здатність до розмноження (самокопіювання) та непомітного для користувача заходження у файли, завантажувальні сектори дисків та документи. Назва "вірус" по відношенню до комп'ютерних програм прийшло з біології саме за ознакою здатності до саморозмноження.

Після зараження комп'ютера вірус може активізуватися та змусити комп'ютер виконувати будь-які дії. Активізація вірусу може бути пов'язана з різними подіями (наближенням певної дати або дня тижня, запуском програми, відкриттям документа тощо).

Комп'ютерні віруси є програмами, які можуть "розмножуватися" і потай впроваджувати свої копії у файли, завантажувальні сектори дисків та документи. Активізація комп'ютерного вірусу може викликати знищення програм та даних.

Різноманітними є наслідки дії вірусів; за величиною шкідливих впливів віруси можна поділити на:

- безпечні, вплив яких обмежується зменшенням вільної пам'яті на диску, графічними, звуковими та іншими зовнішніми ефектами;
- небезпечні, які можуть призвести до збоїв та зависань під час роботи комп'ютера;
- дуже небезпечні, активізація яких може призвести до втрати програм і даних (зміни або видалення файлів та каталогів), форматування вінчестера тощо.

За «середовищем існування» віруси можна розділити на файлові, завантажувальні, макровіруси та мережні.

Файлові віруси. Файлові віруси у різний спосіб впроваджуються у функціонуючі файли (програми) і зазвичай активізуються за її запуску. Після запуску зараженої програми вірус перебуває у оперативній пам'яті комп'ютера і є активним (тобто може заражати інші файли) до вимкнення комп'ютера чи перезавантаження операційної системи.

Файлові віруси не можуть заразити файли даних (наприклад, файли, що містять зображення або звук).

Профілактичний захист від файлових вірусів полягає в тому, що не рекомендується запускати функціонуючі файли, отримані з сумнівного джерела і попередньо не перевірені антивірусними програмами.

Завантажувальні віруси. Завантажувальні віруси записують себе у завантажувальний сектор диска. При завантаженні операційної системи із зараженого диска віруси запроваджуються в оперативну пам'ять комп'ютера. Надалі завантажувальний вірус поводить себе так само, як і файловий, тобто може заражати файли при зверненні до них комп'ютера.

Профілактичний захист від таких вірусів полягає у відмові від завантаження операційної системи з гнучких дисків та встановлення в BIOS вашого комп'ютера захисту завантажувального сектора від змін.

Макровіруси. Макровіруси заражають файли документів Word та електронних таблиць Excel. Макровіруси є фактично макрокомандами (макросом), які вбудовуються в документ.

Після завантаження зараженого документа в макровіруси постійно присутні в пам'яті комп'ютера і можуть заражати інші документи. Загроза зараження припиняється лише після закриття програми.

Профілактичний захист від макровірусів полягає у запобіганні запуску вірусу. При відкритті документа в додатках Word і Excel повідомляється про наявність у них макросів (потенційних вірусів) і пропонується заборонити їх завантаження. Вибір заборони завантаження макросів надійно захистить ваш комп'ютер від зараження макровірусами, проте відключить і корисні макроси, які містяться у документі.

Мережеві віруси. По комп'ютерній мережі можуть розповсюджуватися та заражати комп'ютери будь-які звичайні віруси. Це може відбуватися, наприклад, при отриманні заражених файлів із серверів файлових архівів. Однак існують і специфічні мережеві віруси, які використовують для свого поширення електронну пошту та Всесвітнє павутиння.

Інтернет-хробаки (worm) – це віруси, які поширюються в комп'ютерній мережі у вкладених у поштове повідомлення файлах. Автоматична активізація хробака та зараження комп'ютера можуть відбутися під час звичайного перегляду повідомлення. Небезпека таких вірусів полягає в тому, що вони за певними датами активізуються та знищують файли на дисках зараженого комп'ютера.

Крім того, інтернет-хробаки часто є троянями, виконуючи роль "троянського коня", впровадженого в операційну систему. Такі віруси викрадають ідентифікатор і пароль користувача для доступу в Інтернет і передають їх на певну поштову адресу. В результаті зловмисники отримують можливість доступу в Інтернет за гроші користувачів, які нічого не підозрюють.

Лавиноподібна ланцюжна реакція поширення вірусу базується на тому, що вірус після зараження комп'ютера починає розсилати себе на всі адреси електронної пошти, які є в адресній книзі користувача. Крім того, може відбуватися зараження і по локальній мережі, оскільки хробак перебирає всі локальні диски та мережні диски з правом доступу і копіюється туди під випадковим ім'ям.

Профілактичний захист від інтернет-хробаків полягає в тому, що не рекомендується відкривати вкладені в поштові повідомлення файли, отримані із сумнівних джерел.

Особливим різновидом вірусів є активні елементи (програми) мовами JavaScript або VBScript, які можуть виконувати руйнівні дії, тобто є вірусами (скрипт-вірусами). Такі програми передаються по Всесвітньому павутинню під час завантаження Web-сторінок із серверів Інтернету до браузера локального комп'ютера.

Антивірусні програми

Найбільш ефективними у боротьбі з комп'ютерними вірусами є антивірусні програми. Антивірусні програми можуть використовувати різні принципи для пошуку та лікування заражених файлів.

Поліфаги. Найпопулярнішими та найефективнішими антивірусними програмами є антивірусні програми поліфаги (наприклад, Kaspersky Anti-Virus, Dr.Web). Принцип роботи поліфагів заснований на перевірці файлів, завантажувальних секторів дисків та оперативної пам'яті та пошуку в них відомих та нових (невдомих поліфагу) вірусів.

Для пошуку відомих вірусів використовуються так звані маски. Маскою вірусу є деяка стала послідовність програмного коду, специфічна для цього конкретного вірусу. Якщо антивірусна програма виявляє таку послідовність у якомусь файлі, файл вважається зараженим вірусом і підлягає лікуванню.

Для пошуку нових вірусів використовуються алгоритми «евристичного сканування», тобто аналіз послідовності команд у об'єкті, що перевіряється. Якщо «підозріла» послідовність команд виявляється, то поліфаг видає повідомлення про можливе зараження об'єкта.

Поліфаги можуть забезпечувати перевірку файлів у процесі їхнього завантаження в оперативну пам'ять. Такі програми називають антивірусними моніторами.

До переваг поліфагів відноситься їх універсальність. До недоліків можна віднести великі розміри антивірусних баз даних, що ними використовуються, які повинні містити інформацію про максимально можливу кількість вірусів, що, у свою чергу, призводить до відносно невеликої швидкості пошуку вірусів.

Ревізори. Принцип роботи ревізорів (наприклад, ADInf) ґрунтується на підрахунку контрольних сум для присутніх на диску файлів. Ці контрольні суми потім зберігаються в базі даних антивірусу, як і інша інформація: довжини файлів, дати їх останньої модифікації та ін.

При наступному запуску ревізори звіряють дані, що містяться в базі даних, з реально підрахованими значеннями. Якщо інформація про файл, записана в базі даних, не збігається з реальними значеннями, ревізори сигналізують про те, що файл був змінений або заражений вірусом.

Недолік ревізорів полягає в тому, що вони не можуть виявити вірус у нових файлах (на дискетах, під час розпакування файлів з архіву, в електронній пошті), оскільки в їх базах даних відсутня інформація про ці файли.

Блокувальники. Антивірусні блокувальники – це програми, що перехоплюють «вірусонебезпечні» ситуації та повідомляють про це користувачеві. До таких ситуацій належить, наприклад, запис у завантажувальний сектор диска. Цей запис відбувається при встановленні на комп'ютер нової операційної системи або при зараженні вірусом завантаження.

Найбільшого поширення набули антивірусні блокувальники в BIOS комп'ютера. За допомогою програми BIOS Setup можна провести налаштування BIOS таким чином, що заборонено (заблоковано) будь-який запис у завантажувальний сектор диска і комп'ютер буде захищений від зараження завантажувальними вірусами.

До переваг блокувальників відноситься їх здатність виявляти і зупиняти вірус на ранній стадії його розмноження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович С. Д., Чикаліна М. Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник. К., 2004.
2. Глушаков С. В. Персональний комп'ютер. Навчальний курс. Харків: Фомо, 2004. 499 с.
3. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. К.: Логос, 2004. 284 с.
4. Дарчук Н. П. Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту). К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 351 с.
5. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк, 2003.
6. Корпусна лінгвістика / за ред. В. А. Широкова. К.: Довіра, 2005. 471 с.
7. Партико З. В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: вступ до спеціальності. Львів: Афіша, 2008 224 с.
8. Пещак М. М. Нариси з комп'ютерної лінгвістики. Ужгород: Закарпаття, 1999. С. 51-173.
9. Соссюр Ф. Курс загальної лінгвістики. К., 1998.
10. Стахмич Ю. С. Мельник В. Д. Прикладна лінгвістика та інформатика : лабораторний практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 96 с.
11. Стахмич Ю. С. Комп'ютерні технології в лінгвістичних дослідженнях : лабораторний практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 113 с.
12. Практичний курс інформатики / За ред. Мадзігона В. М. К.: Фенікс, 2007. 304 с.
13. Широков В. А. Комп'ютерна лексикографія. К.: Наукова думка, 2011. 340 с.

Навчальне видання

Удовіченко Ганна Михайлівна
Ляшенко Ольга Сергіївна

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін
Кафедра загальноінженерних дисциплін та обладнання

ОСНОВИ ІНФОРМАТИКИ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 4

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.